

Pillanatfelvétel községi könyvtárakról

A következőkben néhány Győr-Sopron megyei község könyvtáráról lesz szó; tartunk tőle, hogy gondjaikkal találkozni lehet más megyékben is, s örülnénk, ha eredményeikkel nem kevésbé.

Plusz öt fok Halászin

Halászi mintegy 2600 lakost számláló község, alig pár kilométerre Mosonmagyaróvártól. Lakosainak nagy része a közeli városban talált munkát, de szórakozni, vásárolni a felémelt közlekedési díjak ellenére is érdemes betutaznia Óvárra, meg például könyvért a városi könyvtárba. Már csak azért is, mert a városban dolgozó halásziak többsége a könyvtár előtt száll föl az autóbuszra, és mert a helyi könyvtár csupán heti két alkalommal áll olvasói rendelkezésére.

A Halásziába érkező idegen kellemes érzéssel nyugtázhathatja, hogy a nyitvatartási idő ki van függesztve a könyvtár bejáratánál, így nem kell találgatnia — mint a szomszédos községek többségében —, hogy mikor nézheti meg a község egyetlen kulturális intézményét. De aki pénteken délután 3 órakor belép a könyvtárba — így tettünk mi is ez év március 18-án —, mégis csalódik. A málladozó vakolat, a hideg és a rendtelenség nem éppen vendégmarasztaló. Ezt nem pótolhatja a könyvtáros, *Bíró Mihályné* kedvessége sem. S ha nem kíváncsi az idegen, hamar kifordul az ajtón. Pedig az olajkályha teljes lánggal ég, csak éppen nem képes befűteni a 48 négyzetméteres helyiséget. Januárban olykor-olykor még az 5 fokot sem éri el a hőmérő higanyszála. Az ígért cserépkályha ma még csak álom, nagykabátban meg nem szívesen böngészget az olvasó, szeretne minél előbb kívülre kerülni. A polcokon található rendtelenség is magyarázható a hideggel, bár

félő, hogy a melegebb hónapokban sem a rak-tári rend izgatja leginkább a könyvtárost.

Ilyen tapasztalatok után igazán meglepő, hogy az év első három hónapjában a tavalyi 444 olvasónak több mint a fele ismét beiratkozott. Úgy látszik, az olvasókedvet nehéz letörni. Most is 4—5 általános iskolás üli körül a két asztal egyikét, buzgón forgatják az Új magyar lexikont. Mint Galambos Szilvia elmondta, Váci Mihályról keresnek életrajzot. Jellemző a kézikönyvtárra, hogy ebben a könyvben keresik, mert az irodalmi lexikon nincs meg a könyvtárban. A mulasztást valamelyik előd követte el, hisz Bíróné az elmúlt négy évben a harmadik könyvtáros Halászin. Nem hálás feladat itt könyvtárosnak lenni, nem kis lelkesedés, sőt fanatizmus kell hozzá. A könyvbeszerzésre fordítható összeg csekély volta is magyarázza a hiányokat. 1978-ban még 8 ezer forintért gyarapíthatott a könyvtáros, majd ezt követően két évig ennek csupán a *feléért*. 1983-ban ismét javult a helyzet, mert 10 ezer forint áll rendelkezésre.

Töprengésünk közben siet el Makay Zoltán tsz-raktáros szakmányával, egy, a Tűzföldről szóló útleírással, I. Shaw Oroszlánkölyök című regényével és a Gestapo történetével. Szereti az útleírásokat, s e tárgykörből bőséges a könyvtár választéka. Míg Bíróné a periodikákat rendezi, bekapcsoljuk a rádiót, de ma nincs szerencsénk. A leszálló sötétben nemcsak olvasni nem lehet a könyvek fölött lógó két lámpa „fényénél”, de zenét hallgatni sem. Mintha a bedöglött rádió szomorú tapasztalatainkat jelképezné.

Könyvtár és környezete

Lébényben éppen a kötésről érkezett könyvet rendezti *Horváth Jánosné*, amikor betoppaunk. — Az idén jut először kötésre pénz — újságolja büszkén —, de rá is fér az újakötés az állománnyal részére! Igaz, csupán 3 ezer forintunk van, de néhány nehezen beszerezhető, agyonolvasott könyv így megmenekül a kényszerű selejteztől. És ezentúl minden évben szerepel ezen a címen néhány ezres a költségtérítésben.

Nem kell sokáig nézelődnünk, hogy igazat adjunk neki: főként a gyermekkönyvek állapota riasztó. A polcokon méterszámra rongyos, agyonragasztgatott könyvek, amelyek azonban még ilyen állapotban is kelendőek! Bizonyítják ezt a könyvtár forgalmi adatai. 1982-ben 840 olvasó iratkozott be, s az év folyamán 21 ezer kötet könyvet vitt haza. Pedig ez a szám kisebb, mint a korábbi években, hisz a könyvtár elkerült korábbi központi helyéről, az épületet lebontották.

Horváthné szerint most szebb a könyvtár belső képe, s ezt el is hisszük neki. Vendégmarasztaló a két hatalmas cserépkályha, a viszonylag bőséges folyóiratválaszték és a kellemes zene. A könyveken kívül ugyanis diafilmeket és hanglemezeket is beszerez a könyvtáros. Lemezeinek egy része könnyűzenei felvétel, s nem is titkolja, hogy többen kimondottan zenét hallgatni járnak a könyvtárba. Közben olvasgatnak, gyakorta kölcsönöznek is. Az olvasótoborzás eredménye megér annyit, amennyibe az a néhány Omega vagy Boney M. lemez került. Horváthné főfoglalkozású könyvtáros — *Lébénymiklós* nagyközség —, s a hét öt napján délelőtt, délután várja olvasóit.

De az idegen mégis nehezen oldódik fel, hisz amíg bejut a könyvtárba, át kell vágnia egy elhanyagolt gazos udvaron, s nem tudja feledni

az utcafront bejárójának romos állapotát, mely fölött büszkén hirdeti a tábla: Községi Könyvtár. A falu szép képéhez méltatlan ez a környezet és szomorú, hogy a kultúra házába bejutni szándékozókra előre elriasztják a külsőségek. S még egy: a váratlan látogató igazán akkor képed el, ha itt éri a szükség. A háborús latrinák jutnak eszébe az udvar mélyén megbúvó illemhely láttán. S ezt igazán nem képes ellen-súlyozni a kedvesség, s a 14 ezer kötet kölcsönzésre váró könyv sem.

Egy gazdátlan könyvtár

Kimlén nincsen szerencsénk, zárva a könyvtár. Egy félig eltört táblán a nyitvatartási idő: szerda délután. Körbejárjuk a kultúrházat, amely így kívülről vendégcsalogatónak tűnik. Végül mégiscsak sikerül bejutnunk *Németh Alajos* segítségével, aki a házban folyó tevékenységet irányítja. Tőle tudjuk meg, hogy január óta nincsen kölcsönzés, most volt könyvtárosváltás, az új könyvtáros tanulmányi szabadságon van. Rendetlenség mindenhol. A földön kiselejtezett, kifordult belü könyvek, a polcokon zsúfoltság. A mennyezet nagy területen foltos a gyakori beázások miatt. A folyóiratok polcán néhány régi *Szovjetunió- és Lányok, asszonyok*-példány árválkodik. Félbenmaradt olvasói katalógus, a katalógusszekrényen negyven-ötven hanglemez. Az egész könyvtáron látszik a gazdátlanság. Nem lesz könnyű dolga az új könyvtárosnak, ha vissza akarja csalogatni ide a régi olvasókat, akik már lassan kezdik megszokni, hogy a faluban nincs könyvtár. Itt, *Kimlén* válik igazán világossá, hogy milyen sok múlik az emberen, pontosabban a könyvtároson. A korábbi könyvtáros jó munkája következtében állandó volt az olvasótábor; rendszeres nyitvatartással, kedvességgel és nem kevés leleményességgel barátságossá varázsolta a helyiséget. A folyamatos állománygyarapítás eredménye a jó kézikönyvtár. Miután elköltözött a faluból, mindez megszűnt. A mostani bizonytalan állapot, a hosszú szünet azt eredményezi, hogy mindent elől kell majd kezdeni. Ehhez pedig nagy kitartás és szorgalom kell. Kérdés, hogy mindez meglesz-e az utódban? Az már bizonyos, hogy ugyanazon a színvonalon nem folytatódik az állományépítés és -feltárás, hisz az új könyvtáros szakképzetlen, mindent menet közben kell megtanulnia.

PéNZ és ízlés találkoZása

Ha az eddig meglátogatott könyvtárak külső képével elégedetlenek voltunk, akkor a *rajkai* könyvtárat megpillantva minden bánatunk elszállhat. Egy kívül-belül kicsinosított épület fogad bennünket, melynek homlokán jól láthatóan virít a fölirat. A nyitvatartási időt böngészve jólesően nyugtázhatjuk, hogy hétfő és kedd kivételével — szombaton is — felkereshető délutánonként a könyvtár. Mégsem tudtunk belépni ajtaján, mivel éppen rossz volt a kilincs. *Péter Imre* könyvtáros elmondta: nem ez az első darab, de úgy látszik, nem sikerült még olyan kilincset gyártani, ami a rajkai könyvtárnak megfelelne. Így csak a művelődési házon keresztül léphettünk be a könyvtárba. Pontosabban először egy kisebb helyiségbe, ahol fotelok, dohányzóasztal található. Maga a könyvtár egyetlen, funkcionálisan jól tagolt helyiségből áll. Az olvasótermi anyag a galérián kapott helyet, itt ideálisak a feltételek a helybenolvasáshoz, lent a „kölcsonzési övezet” található. Itt is le lehet azonban ülni, mogyoróbarna süppedő fotelok kínálják magukat. A böngészést zene teszi kellemessé, amit a jó

minőségű hifi-torony szolgáltat. Kimondottan izléses tapéta borítja a falakat. E ház felújításakor — egy régi épületet alakítottak át művelődési intézménnyé — kivételesen találkozott a pénz és a jó ízlés.

Igaz, a könyvtár, a szép könyvtár még nem minden. Ottlétünkkor olvasó alig-alig jelentkezett, s a forgalmi adatok sem árulkodnak nagy kihasználtságról. A napi 8—10 látogató nagyon kevés! Az 1982-es év 500 olvasójának mindegyike átlag kéthavonta egyszer volt a könyvtárban, s akkor is csak 2—3 könyvet vitt haza. S ezek az adatok természetesen nem érzékeltetik a hetente kölcsönző gyerekek, és az évente egyszer benéző felnőttek közötti nagy látogatottsági aránytalanságokat. Az az érzésünk, hogy nagyobb hírverésre lenne szükség, hisz ez a könyvtár többre képes!

Rajkáról visszafelé buszozva még azt sem nagyon hisszük el, hogy a rajkaiak egy része a magyaróvári városi-járási könyvtárba utazik be könyvért. Már csak azért sem, mert a helyi könyvtár állománya jobb a közepesnél és évi 25 ezer forint a könyvbeszerzési kerete. S mert egy autóbuszforduló 36 forint.

Böröndi Lajos

Kitüntetések

Az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár alapításának 100. évfordulója alkalmából a *művelődési miniszter dr. Balázs Sándor* főosztályvezetőnek, *Benedek Jenő* ny. igazgatónak, *Demén Ilona* csoportvezetőnek, *Jánszky Lajos* főosztályvezetőnek, *dr. Lázár Péter* ny. főigazgatónak, *dr. Orosz Gábor* ny. osztályvezetőnek, *Szabóné Hidas Valéria* főelőadónak és *dr. Szepesváry Tamás* osztályvezetőnek A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT; *Gálicz Mihályné* főelőadónak a KIVÁLÓ MUNKÁÉRT kitüntetést adományozta; *Balogh Margit* főelőadót, *Bartos Gabriella* főmunkatársat, *Dani Lajos* ny. raktárvezetőt, *Lajos Attiláné* főelőadót, *Palotay Péter* ny. tudományos munkatársat, *Seres Istvánné* kisegítőt, *Tihanyi Endre* főmunkatársat, *Ungvári Gyula* főmunkatársat és *Viszocsekné Péteri Éva* csoportvezetőt MINISZTERI DICSÉRETben részesítette; az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke *Barabás Tiborné* osztály-

vezetőnek, *Dobó Géza* műhelyvezetőnek, *Károlyi Tiborné* főelőadónak, *Kiss Kovács Gyuláné* ny. főelőadónak, *Nemes Sándorné* előadónak, *Patzauer Gyözőné* főelőadónak, *Pusztai István* osztályvezetőnek, *Szabó Gyuláné* csoportvezetőnek, *Szabó István* műszaki főigazgató-helyettesnek, *dr. Szendrei Ignácné* osztályvezetőnek és *Vágó Pálné* csoportvezetőnek a KIVÁLÓ MUNKÁÉRT kitüntetést adományozta.

A művelődési miniszter az 1983. évi ünnepi könyvhét alkalmából eredményes munkájuk elismeréseként *Faluközi Ferencné*nek, a Könyvért csoportvezetőjének és *Krencseyné Györi Erzsébet*nek, a Könyvért főosztályvezetőjének A SZOCIALISTA KULTÚRÁÉRT; *Molnár Margit*nak, a Könyvért könyvkötőjének és *Palkovics Ferenc*nek, a Könyvért raktárvezetőjének a KIVÁLÓ MUNKÁÉRT kitüntetést adományozta.